

розділі «Авіаційна безпека» є інформація щодо безпеки польотів. Вона вміщує «Звіти про безпеку промисловості (ІКАО, ІАТА, Аеробус, Боїнг)», «Інформацію про безпеку пасажирів», «Найбезпечніше місце в разі аварій», «Місцеположення в екстрених виїздах», «Захист безпеки», «Міжнародні ініціативи з оцінки безпеки».

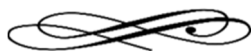
База даних безпеки ASN містить опис більше 15 800 авіалайнерів, літаків категорій військового транспорту та корпоративних реактивних літаків з 1921 року. Дошки розслідувань аварій розміщені в розділі «Розслідування». Щоденні новини про авіаційні рейси публікуються в розділі «Новини». Розділ «Фотографії» містить фотографії літаків, зроблених до аварії; фотографії, зроблені після фактичної аварії та інші фотографії (ARFF, аварійні виходи, плакати безпеки). Узагальнена статистика також публікується.

Співробітники ASN відповідають на питання про список пасажирів літака, який зазнав аварії, надають інформацію про безпеку конкретної авіакомпанії або типу повітряного судна, інформацію про конкретну аварію.

Отже, результати дослідження інформаційного контенту веб-сайтів підтверджують актуальність проблеми авіаційної безпеки на міжнародному рівні. Єдиною метою розслідування аварії або інциденту є запобігання нещасним випадкам та подіям. З'ясовано, що документальні матеріали веб-сайтів «Aviation Safety Network», «AirNav.com» та «Airliners. Net» є джерелами досліджень і наукових дебатів. Так, дослідження проводяться відповідно до міжнародних стандартів та рекомендованої практики, як описано в Додатку 13 ІКАО «Розслідування авіаційних аварій та інцидентів» [1]. Хоча початкова фаза розслідування аварії може бути завершена протягом кількох тижнів або навіть днів, кінцевий звіт і рекомендації слідчих часто потребують років. Остаточний звіт складається з фактичної інформації про аварію, аналізу, висновків (ймовірної причини), а також містить рекомендації з безпеки.

Список використаних джерел:

1. ICAO UNITING AVIATION [Electronic resource]. Access mode: URL: <https://www.icao.int/Pages/default.aspx>
2. State Aviation Administration of Ukraine [Electronic resource]. Access mode: URL: <https://avia.gov.ua/>
3. Airliners. net: website [Electronic resource]. Access mode: URL: <https://www.airliners.net>
4. AirNav.com: website [Electronic resource]. Access mode: URL: <https://www.airnav.com>
5. Aviation Safety Network: website. [Electronic resource]. Access mode: URL: <https://aviation-safety.net>

***Панькевич О. О. , ст. викл.
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса***

ПЕРСПЕКТИВИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Для світової наукової спільноти тема дуальної освіти не нова. Так, у Німеччині навчальні заклади готують майбутніх фахівців разом із підприємствами ще з 1969 року. Поступово досвід дуальної освіти перейняли в Канаді, Австрії, Швейцарії та інших країнах. Натомість в Україні експеримент із запровадження дуальної освіти розпочався офіційно лише в 2015 році. У пілотному проєкті взяли участь декілька закладів вищої освіти першого рівня акредитації.

Сьогодні за офіційними даними вже третина закладів (переважно технічного напрямку), що підпорядковані МОН, частково використовують дуальну форму навчання.

Однак, для успішного розвитку дуальної освіти в Україні відкритим залишається питання щодо переваг та доцільності використання означеної форми навчання на гуманітарних спеціальностях, зокрема в процесі підготовки фахівців соціономічної сфери за освітніми чи науковими програмами на перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівні вищої освіти.

Проблематику формування та розвитку дуальної форми навчання розглядали такі зарубіжні науковці: Д. Бауд, Дж. Бреннан, Дж. Гарнетт, І. Каннінгем, К. Костлі, Б. Літл, І. Ніксон, Дж. Релін, Н. Соломон, Б. Уокмен тощо. Із вітчизняних дослідників дуальну форму професійного навчання розглядали Н. Абашкіна, С. Анеліна, Н. Балашова, І. Бойчевська, В. Вем'ян, М. Дернова, І. Лилик, Т. Лендюк, Л. Самчук, Д. Тарадюк, Т. Яворська та інші.

Незважаючи на велику кількість публікацій у сфері дуальної освіти, напрям дослідження, а саме: підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери з використанням дуальної форми навчання, не можна вважати вичерпним.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні доцільності використання дуальної форми навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери.

Як було досліджено М. Дерновою [2], у європейському просторі вищої освіти вживаються різні словосполучення, які стосуються дуального навчання, наприклад: *alternance training, work-based learning, work-integrated learning, work-related learning, flexible learning, co-operative education and problem solving*. Авторка зазначила, що означені терміни засновані на загальному розумінні важливості створення умов для поєднання теоретичних знань, набутих у формальному навчальному середовищі, з практичними навичками, набутими на робочому місці.

Д. Тарадюком «**дуальна освіта**» тлумачиться як практика, коли в підготовці молодих фахівців беруть участь одразу два заклади – освітній (університет, коледж та ін.) і навчальне підприємство [5]. Науковець наголошує, що освітній процес має бути організовано так, щоб у закладах вищої освіти студенти спочатку отримували базові теоретичні знання, на основі яких підуть практикуватися (отримуючи зарплатню) на підприємство, яке заздалегідь уклало з університетом угоду про співпрацю.

У Законі України «Про освіту» термін «**дуальна форма здобуття освіти**» – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації здебільшого на основі договору [1].

Навчання без відриву від виробництва практикувалося ще за радянських часів, коли освіта здобувалася без відриву від виробництва. Зокрема це були такі технічні «робочі» спеціальності: токар, маляр, автомеханік та інші, які поєднували навчання в освітніх закладах із навчанням на робочих місцях на заводах та підприємствах.

Запровадження дуальної форми освіти в МОН України почали обговорювати ще в 2014 році. Але Концепцію дуальної освіти, що має на меті об'єднання навчання та роботи у професійній і вищій освіті на засіданні Кабінету Міністрів України Уряд затвердив 19 вересня 2018 року.

Концепція дуальної форми здобуття освіти передбачає: модернізацію освітніх програм; підвищення якості підготовки фахівців; зближення освіти з вимогами ринку праці; посилення ролі та впливу роботодавців; ріст рівня зайнятості молоді; скорочення адаптаційного періоду випускників на роботі; підвищення конкурентоспроможності працівників.

Сьогодні деякі (знову ж таки технічні) університети вже активно використовують дуальну форму навчання (Національний технічний університет імені Ігоря Сікорського, Харківський національний університет будівництва і архітектури та ін.), хоча для багатьох закладів вищої освіти України, зокрема гуманітарного напрямку це практично «ноу-хау».

У межах нашого дослідження основну увагу зосереджено на підготовці майбутніх фахівців соціономічної сфери таких спеціальностей, як 061 Журналістика та

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Відзначимо, що спільним для цих професій є те, що сферою професійної діяльності випускників означених спеціальностей є інформаційна діяльність, радіо, телебачення, громадські організації. Основними вміннями, якими повинні оволодіти майбутні фахівці, є не лише вміння здобуття, оброблення, аналізу й передання інформації, що своєю чергою зумовлює необхідність володіння комп'ютерною технікою та інформаційними комунікаціями, а й уміння масового впливу на свідомість людей, працювати в команді для вирішення професійних завдань [4]. Окрім зазначених спеціальностей до соціономічної сфери відносяться усі професії, діяльність яких належить до фаху типу «людина–людина».

Для того, щоб на гуманітарних спеціальностях в Україні дуальне навчання широко впроваджувалося та активно розвивалося, необхідно чітко усвідомлювати його переваги над традиційним навчанням.

Різниця між дуальним та традиційним навчанням:

- критичне мислення і навчання через досвід (*зосереджено навколо рефлексії щодо виробничої та переддипломної практики* (курсив тут і далі наш. – О. П.);
- модель дуального навчання зосереджена навколо живих проєктів і проблем (*навчання як результат дії і рішення проблем у професійному середовищі*);
- обговорення ідей і проблем, прийняття рішень через загальну й колективну діяльність (*на логічних думках, послідовних доказах, що спираються на практичний досвід*);
- формування мета-компетенції – уміння вчитися (*не лише набуття знань, а й здатність знаходити рішення у певних ситуаціях (навчальних, професійних, життєвих)*) [2] тощо.

Аналіз наукової літератури надав нам можливість установити головні переваги дуальної форми навчання майбутніх фахівців соціономічної сфери, зокрема для спеціальностей 061 Журналістика та 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа:

- включення роботодавця в безпосередній процес підготовки здобувачів вищої освіти (шляхом тісної співпраці з ЗВО);
- усунення основних недоліків традиційних форм і методів навчання (блочно-модульна побудова навчального процесу на основі компетентісного підходу);
- підвищення професійної мобільності та конкурентоздатності випускника на ринку праці (зміна змісту освіти відповідно до запитів роботодавців з урахуванням вимог державних стандартів із означених спеціальностей) та ін.

Для реалізації дуального підходу на кафедрі інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету наразі створюються умови для успішного поєднання студентами навчання і роботи. Попередня умова передбачає розробку нових навчальних планів та відповідно зміну графіку навчального процесу тощо. У рамках багатьох дисциплін студенти активно взаємодіють з Одеською державною адміністрацією, КУ «Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського», Одеською національною бібліотекою тощо для подальшого працевлаштування.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в пошуку оптимальних шляхів впровадження дуальної форми здобуття освіти в Одеському національному політехнічному університеті, зокрема на спеціальностях 061 Журналістика та 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Наразі керівництвом кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій проводяться консультації щодо юридичних аспектів упровадження дуальної освіти для співпраці з провідними підприємствами та установами Одещини в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Про освіту. Закон України від 07.11.2018 р. № 851-IV. Дата оновлення 19.01.2019.
2. Дернова М. Г. Дуальна модель вищої професійної освіти дорослих: європейський досвід. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2014. Вип. 2 (9). С. 137–145.

3. Панькевич О. О. Аналіз освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери в аспекті формування культури професійної взаємодії. *Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку України та світу* : матеріали III наук.-практ. конф., м. Харків, 11 лип. 2018 р. Харків, 2018. Вип. 22. С. 29–30.

4. Панькевич О. О. Формування культури професійної взаємодії майбутніх фахівців соціономічної сфери : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. Одеса. 2019. 21 с.

5. Тараджук Д. О. Тьюторство як складова частина дуальної форми здобуття вищої педагогічної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 81(3). С. 211–215.

**Анісімова О. М., д-р екон. наук, професор
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця**

РЕЙТИНГ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В УКРАЇНІ

Соціальні мережі стають все більш впливовішими в Україні. Соціальні мережі застосовуються у різних сферах життєдіяльності людини. Соціальні мережі нині займають значне місце у структурі соціальних комунікацій, вони є новим інструментом соціальних та політичних технологій. Соціальні мережі поєднують між собою людей різних націй, релігійних конфесій, сфер діяльності, віку, соціальних статусів [1]. У соціальних мережах сьогодення взаємодіють учені, політики та пересічні громадяни, просувають наукове знання, публікують соціально значиму, публічну інформацію. Соціальні мережі є новими формами інформаційних обмінів сучасності.

Під терміном «соціальна мережа» у сфері інформаційних технологій розуміють інтерактивний веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Соціальна мережа – це інтернет-співтовариство користувачів, об'єднаних за будь-якою ознакою на базі одного сайту, який і називається в цьому випадку соціальною мережею. Інакше кажучи, соціальна мережа у всесвітній павутині будується на тих же принципах, що і в реальному світі, але відрізняється від реальних людських спільнот тим, що у функціонуванні мережі не має значення географічна віддаленість її учасників один від одного [2]. У соціології термін «соціальні мережі» трактується як соціальна структура, що складається з групи вузлів, якою є соціальні об'єкти та зв'язки між ними.

Соціальна мережа – це безліч акторів (агентів), які можуть вступати у взаємодію один з одним і зв'язки між якими є соціальними [3]. Можна зазначити, що соціальні мережі – це певний веб-сервіс, віртуальне співтовариство, що складається з людей, які мають спільні інтереси. Початок поширення інтернетом соціальних мереж вважається 1995 рік, коли з'явився американський портал Classamest.com. Саме цей проєкт спричинив стрімке поширення подібних сервісів. Але, на думку вчених, початком ери соціальних мереж необхідно вважати 2003–2004 роки, коли в активний ужиток увійшли LinkedIn, MySpace і Facebook. Так, в Україні зацікавленість соціальними мережами серед населення почалося з появою Однокласників і ВКонтакте, що спостерігається, починаючи з 2006 року [4]. Але повною мірою використання соціальних мереж почалося з 2012 року. В табл. 1 представлено частки соціальних мереж в динаміці з 2012 по 2018 роки. Лідером у 2012 році була соціальна мережа Vkontakte, яка займала половину всього ринку соціальних мереж (50,24 %). На другому місці Facebook (23,8 %), на третьому – YouTube з 11,6 %.